



# Bioveilig werken tegen ibr-verspreiding

Ondanks de effectieve bestrijding van ibr in Vlaanderen zijn er de afgelopen maanden toch enkele nieuwe besmettingen bijgekomen. Bij het voorkomen van verspreiding van ibr draait het vooral om het nemen van bioveiligheidsmaatregelen.

TEKST GRIETJE DE VRIES

In de actieve bestrijding van ibr is Vlaanderen al ver gekomen. Inmiddels is meer dan 99 procent van de rundveebedrijven ibr-vrij, met nog zo'n 4800 dieren die ibr-drager zijn. Een groot verschil met de 270.000 dragers die er waren toen het plan om ibr uit te roeien in 2012 begon. Maar zolang er dragers zijn, is de ziekte nog niet het land uit. Bioveiligheid speelt hier een belangrijke rol in. 'De afgelopen zes maanden hebben we te maken gehad met nieuwe ibr-gevallen, met herinsleep op ibr-vrije bedrijven. In een aantal gevallen zijn er dieren ook

klinisch erg ziek geworden', vertelt Koen De Bleecker, regiodierenarts herkauwers bij Dierengezondheidszorg Vlaanderen (DGZ).

De Bleecker was in de jaren negentig actief als rundveepracticus en kreeg meermaals te maken met klinische ibr-uitbraken. Daarbij zag hij koeien met zware luchtwegproblemen en ontsteking van de luchtpijp, dikwijls gepaard met een bloeding uit beide neusgaten. 'Destijds stierven redelijk wat dieren door ibr. De drachtige koeien die de infectie wel overleefden, verwierpen daarna dikwijls hun kalf. De

# Ibr bestrijden wordt volgend jaar verplicht voor alle rundveehouders in Nederland

In Nederland was ibr-bestrijding via de zuivel-sector al privaat geregeld, maar nu wordt de bestrijding ook wettelijk verplicht. 'We zijn al een aantal jaren bezig om wetgeving te vormen die voor alle sectoren past', vertelt Ria Derks, lid van de LTO-vakgroep melkveehouderij. 'Dat was veel werk, aangezien melkvee, vleesvee en runderen in de natuur allemaal om een andere aanpak vragen om het uitroeien van ibr werkbaar te maken. Daarnaast moet het landelijke plan aansluiten op de eisen die vanuit de EU worden gesteld in de Animal Health Law, want ook Nederland wil graag toewerken naar de officiële Europese ibr-vrij-status.'

Om de status ibr-vrij te bereiken geldt vanaf 1 juli 2025 een vaccinatieplicht voor alle bedrijven die nog niet ibr-vrij zijn. Meer dan 80 procent van de melkveebedrijven in Nederland is al ibr-vrij of vaccineert de dieren. 'Bij de vleesveehouderij blijken er geen grote aantallen besmette dieren te zijn. Een massale inenting zal dan ook niet meer plaatsvinden', verwacht Derks. Ondanks dat de precieze tijdslijn nog niet bekend is, is volgens Derks nu de insteek om na zes jaar de officiële aanvraag voor de ibr-vrij-status te doen bij de Europese Commissie. Tegen die tijd dient honderd procent van het rundvee in Nederland vrij te zijn van

ibr en moet er minstens twee jaar niet gevacineerd zijn. België hoopt volgend jaar met die laatste fase van twee jaar te beginnen. 'Dat betekent ook dat dieren die dan nog ibr-drager zijn of ibr-besmet raken, worden afgevoerd.' In de nieuwe wetgeving is ook opgenomen dat de kalverhouderij geen vaccinatieplicht heeft. 'Dat zijn gesloten stallen en de kalveren die binnenkomen gaan daarna niet meer naar andere bedrijven. Vanuit het buitenland komen alleen kalveren van ibr-vrije bedrijven. Deze sector draagt daarom niet bij aan ibr-verspreiding en vormt daarmee geen risico', aldus Derks.

economische impact van ibr werd berekend op 30 tot 40 euro verlies per koe', vat De Bleecker samen. 'Reden genoeg om als land de status ibr-vrij te krijgen. Daar komt bij dat we met een ibr-vrij-status een betere exportpositie krijgen – dan mag vee ook naar andere ibr-vrije landen vervoerd worden en kan België een barrière opwerpen voor import van dieren uit niet-ibr-vrije landen', aldus De Bleecker.

## Vaccineren vormt geen muur

De vervolgstap in het plan om ibr uit te roeien is het afvoeren van alle resterende ibr-dragers om daarna te stoppen met vaccineren. Door de nieuwe ibr-gevallen is de vaccinatiestop voorlopig uitgesteld naar april volgend jaar, maar vaccinatie is slechts onderdeel van het bioveiligheidsplan op het rundveebedrijf om de ziekte te helpen tegenhouden. De Bleecker: 'Vaccineren zet geen muur om je vee: het kan nog steeds besmet raken, maar het wordt er, als het goed is, niet of minder ziek van. Ibr kan dan alsnog worden overgedragen, zij het minder uitgebreid.'

De verspreiding van het ibr-virus is voornamelijk te voorkomen door te werken aan bioveiligheid. 'Met een vaccin voorkom je insleep niet, bioveiligheid is de eerste en belangrijkste stap', vertelt Sam Van de Voorde, teamleider ki en et in Vlaanderen bij CRV. 'De belangrijkste reden van ziekte-insleep is aankoop van nieuwe dieren. Soms wordt ibr ook overgedragen door erfbetreders', zegt hij. Het ibr-virus overleeft moeilijk in de buitenwereld, aangezien het zeer gevoelig is voor warmte en uitdroging. 'Met eenvoudige zeep of desinfectiemiddel is het virus zo gedood. Bedrijfskleding en hygiëne zijn hier dus al een enorme stap vooruit in het voorkomen van insleep.'

## Besmetting in handelaarsstallen

Ook volgens De Bleecker vindt verspreiding vooral plaats door de aan- en afvoer van dieren. Hij vat het samen tot 'onveilige handel', omdat er binnen de veehandel verschillende risicovolle fasen zijn.

'Aankopers die dieren komen opladen, vormen een risico. Het kan namelijk zijn dat er andere dieren op de wagen zijn die ibr-drager zijn', geeft de DGZ-dierenarts aan.

Daarnaast is het wettelijk nog altijd toegestaan dat dieren gedurende dertig dagen in de handel kunnen doorbrengen en dus meerdere handelaarsstallen of veemarkten aandoen. In die stressvolle situatie kan het virus worden geactiveerd in een ibr-drager, die vervolgens andere dieren besmet. De Bleecker: 'Zo kan uit het gezondheidsonderzoek voor aankoop van het dier blijken dat het dier geen ibr bij zich draagt, maar intussen kan dat dier het virus hebben opgedaan tijdens het transport. Het is dan wel al besmettelijk voor andere dieren, maar test nog niet positief. Zet je het dier dan direct in de stal bij het andere vee en niet in isolatie, dan kan dat dier in korte tijd veel schade hebben veroorzaakt.'

## Alert op bioveiligheid

Het liefst koop je geen dieren aan, zijn Van de Voorde en De Bleecker van mening, maar mocht het niet anders kunnen, neem dan de quarantaineperiode serieus. 'Direct transport van verkoper naar koper kan al schelen, maar aangekochte dieren meerdere weken in een aparte stal huisvesten is een absolute must totdat de resultaten van het tweede aankooponderzoek uitgevoerd, gekend en gunstig zijn', geeft Van de Voorde aan. Let er daarbij ook op dat je verschillende bedrijfskleding draagt in de quarantaineststal en bij de rest van de dieren, geeft hij verder als tip mee. 'We zien dat het in de praktijk wel lastig is om dat allemaal uit te voeren: zoveel arbeidskracht is er vaak niet en dit levert veel extra werk op. Maar door serieuzer om te springen met bioveiligheid en door als veehouders en erfbetreders de verantwoordelijkheid daarin te nemen, kunnen we de laatste stap naar de ibr-vrij-status ook zetten.' Want een officieel uitroeiingsplan werkt alleen als er ook voldoende op bioveiligheid wordt gelet. |